

negróból, még pedig a Lovčen hegyről Cattaro felett, újabb montenegrói termőhelyeiről számoshatok be.

Montenegróban legelőbb alighanem a dalmát Flóra kikutatása körül oly nagy érdemeket szerzett STUDNICKA KÁROLY találta.

Van egy példám, melyet már 1879-ben gyűjtött a Monte Sellá-n s melyet *Viola lutea* Sm. néven küldött, de amely kétségen felül a *Viola aetolica* B. H. alakkörébe tartozik.

E példának levelei kissé rövidebbek, kerekkebbek s nem annyira kerülékesek mint a görög növényei (*foliis magis rotundatis* = f. *montenegrina*) de egyéb tekintetben nem térnek el.

Montenegróban megtalálta 1898-ban még BALDACCI ANTAL dr. is, még pedig a Medjurečka Planina sziklás helyein közel a török határhoz a Primorje kerületben (Iter albanico-montenegrinum VI. 53. sz.) s *Viola tricolor* néven osztotta szét. Újabban (1905-ben) még LINDBERG HARALD is gyűjtötte «Njeguš és Cetinje között mésszsziklákon az út mellett kb. 1000 m. magasságban» tehát közel ahhoz a helyhez, ahol BORNMÜLLER felfedezte (l. LINDBERG, Iter austr.-hung. 77. old.).

Adatok Stoósz-fürdő növényzete ismeretéhez.

Beiträge zur Kenntniss der Flora des Bades Stoósz.

Abaúj-Torna vármegyének egyik kies helyéről: Stoósz-fürdő környékéről DR. FUTÓ MIHÁLY tanár úr, i. t. barátom

tenegro (auf dem Berg Lovčen ober Cattaro) nachgewiesen hat, kann ich über weitere Standorte dieser Pflanze in Montenegro berichten.

Zum ersten Male dürfte sie der um die Flora von Dalmatien so hochverdiente KARL STUDNICKA in Montenegro gefunden haben. Ich besitze ein von ihm auf dem Monte Sella schon im Jahre 1879 gesammeltes Exemplar, das er unter dem Namen *Viola lutea* Sm. verteilt hat, welches aber zweifellos zur *Viola aetolica* B. H. gehört. Diese Pflanze hat etwas kürzere, rundliche u. nicht oblonge Blätter (*foliis magis rotundatis*: f. *montenegrina*), weicht aber sonst in keinem Merkmal von der griechischen Pflanze ab.

In Montenegro hat sie auch DR. BALDACCI «in saxosis m. Medjurečka Planina prope fines Turcorum distr. Primorje» im Jahre 1898 Iter: alban.-montenegrinum VI. Nr. 53) gesammelt und unter dem Namen *V. tricolor* verteilt. Unlängst (1905) wurde sie auch von Herrn H. LINDBERG «in rupestribus calcareis juxta viam inter Njeguši et Cetinje» c. 1000 m.» also nahe an dem von BORNMÜLLER entdeckten Standorte gesammelt (cfr. LINDBERG, Iter austr.-hung. p. 77.).

Degen.

Vom Bade Stoósz (Comit. Abaúj-Torna) hat mir mein Freund DR. M. FUTÓ einige Moose geschickt, welche er in

pár mohát volt szives küldeni, melyeket a fürdő mellett levő fenyvesben, 680 m. t. sz. f. m.-ban gyűjtött még 1901 aug. havában, s amelyeket EMIL STOLLE (Dresden-Striesen) úr volt szives más mohokkal együtt revideálni illetőleg determinálni. Mindezekért e helyen is hálás köszönetemet fejezem ki fent nevezetteknek.

Mivel e vidékről ismereteink meglehetősen hézagosak, e pár — különben legtöbbje ubi-quista — moha közlését is éppen azért érdemesnek tartom; ezek következők:

Dicranum scoparium (L.) HEDW. c. fret.; *Dier. fulvum* HOOK. ster., e moha az irodalom szerint hazánknak minden össze csak két helyéről ismertes: és pedig Fogaras mellől

[Cfr. BAUMGARTEN: *Enumeratio stirpium magno Transsilvaniae etc. Cibinii* 1846. p. 86. n. 2367; SCHUR: *Enumeratio plantarum Transsilvaniae etc. Vindobonae* 1866 p. 850. n. 4311; HAZSLINSZKY: Magyar birodalom mohflorája — Die Moosflora v. Ungarn, Budapest 1885 p. 98.]

továbbá Szlavoniából

«An der Orlyava bei Kamenska»

[II. Nachtrag zu den bisher bekannten Pflanzen Slavoniens, von CARL STOITZNER (Verhandl. d. k. k. zool.-botan. Gesellschaft in Wien, Jahrg. 1870 p. 1010.).];

Dier. longifolium EHRH. ster.; *Polytrichum formosum* HEDW., c. fret.; *Pterigynandrum filiforme* (TImm.) HEDW. c. fret.; *Isothercium myurum* (POLLICH) BRID., ster.; *Eurhynchium striatum* (SCHREB.) SCHIMP., c. fret.; *Hypnum cupressiforme* L., c. fret.; *H. cupressiforme* var. *ericetorum* BR. EUR., c. fret. **Győrfyy.**

Rhacomitrium canescens (WEIS, TIMM.) BRID. var. δ) **epilosum** H. MÜLL. — c. fret.

Zöldes gyepe laza, könnyen széthulló, 3—4 cm. hosszú szárában az egy sejtrétegű, majd a csúcsig bekunkorodó levélleme-

der Gegend des Bades im Fichtenwald (680 M. ü. d. M.) noch im August 1901 gesammelt und welche Herr E. STOLLE (Dresden-Striesen) revidiert d. h. determinirt hat. Ich spreche den oben genannten Herren auch hier meinen innigsten Dank aus.

Da wir von dieser Gegend sehr wenige Pflanzen kennen, glaube ich, dass, wenn auch die meisten Moose Ubiquisten sind, es nicht überflüssig sein wird, diese Daten zu publizieren. Diese sind:

Dicranum scoparium (L.) HEDW. c. fret.; *Dier. fulvum* HOOK. ster., ist aus Ungarn nur von 2 Standorten bekannt; und zwar aus der Gegend von Fogaras

ferner aus Slavonien

Es bildet lockere, leicht zerfallende Rasen; auf dem 3—4 cm. langen Stengel sitzen die am Rande aus einer Zellschichte

zek sűrűn vannak papillákkal borítva; nedves állapotban viszszahajló levelei tojásdad aljból keskenylándzsás részbe folytatónak fokozatosan elkeskenyedve a színtelen csúcs felé, melyből csak egy apró, igen kurta kis, hyalinus, fogazott csúcs lép ki, amely a végszörnek felel meg. Ez a végször a typusnál tekintélyes hosszúságánál fogva szabad szemmel is jól látható, annyira, hogy a különben zöld gyepeket szürkésen-fehér-színűvé változtatja. Kurta oldalágakon ül a 2 cm. hosszú, alul pirosló, felül sárgás, balra csavarodott seta, melyen a felületén pirosló sávokkal diszített, tojásdadkúpos, szükszájú kb. 2 mm. hosszú tok ül, tetején a kb. 2 mm. hosszú sötétpiros operculummal. Fátyolkája (calyptra)süvegképű (c. mitraeformis).

Hazánkból eddigelé csak a Magas-Tátra területéről ismertes a *Rhacomitrium canescens* δ) var.-a és pedig a következő helyekről: a Poduplaski-völgyből nyíló «Sucha Dolina»-ban 1612 m. t. sz. f. m.-ban fekvő Cseh-tó (Czeskie staw) Böhmischer See-nál; a Gerlachfalvi (Ferencz József) csúcs alatt és a Lomniczi csúcson (Dr. T. CHALUBINSKI Grimmiae Tatrenses, Varsaviae 1882 p. 115., et Enumeratio museorum frondosorum Tatrensis, Warszawa 1886 p. 64); s pedig CHALUBINSKI megfigyelése szerint (Grimmiae Tatr., Tab. XVIII.) a var. δ) függőleges elterjedése 1500 m.-en valamivel felül, 2663 m-ig tart, s mindenkor grániton található.

bestehenden mit Papillen dicht bedeckten Blätter, deren Rand beinahe bis zur Spitze zurückgebogen ist. Die im feuchten Zustand zurückgebogenen Blätter verschmälern sich aus der ovalen Basis allmählig gegen das farblose Ende, aus welchem nur eine sehr kurze, kleine hyaline Spitze austritt, welche beim Typus bekanntlich ansehnlich und auch mit freiem Auge gut sichtbar ist, so, dass sie die sonst grünen Rasen graulichweiss erscheinen. Auf kurzen Nebenästen sitzt die 2 cm. lange, unten rötliche, oben gelbliche, nach links gedrehte Seta, mit der kegelig-eiförmigen, engmündigen cca 2 mm. langen, Kapsel, deren Oberfläche mit rötlichen Streifen verziert ist und auf welcher der cca 2 mm. lange, dunkelrote Deckel sitzt. Die Calyptra ist mützenförmig.

Aus Ungarn ist die var. δ) von *Rhacomitrium canescens* bisher nur aus der Hohen Tatra bekannt und zwar von folgenden Stellen: bei dem 1612 m. hoch ü. d. M. gelegenen Böhmischen See-Czeskie staw, in der aus dem «Poduplaski-Tal» austreibenden «Sucha Dolina»; unter der Gerlsdorfer Spitze und auf der Lomniczer Spitze (Dr. T. CHALUBINSKI: Grimmiae Tatrenses, Varsaviae 1882 p. 115., et Enumeratio museorum, frondosorum Tatrensis Warszawa 1886. p. 64.); nach der

Beobachtung CHALUBINSKI's kommt diese var. δ) (Grimmiae Tatrenses Tab. XVIII.) in der Höhe von cca 1500 m. ü. d. M. bis 2663 m. und immer nur auf Granit vor.

DR. GREISIGER MIHÁLY szepesbélai orvos úrtól több *Rha-comitr. canescens* var. δ) *epilosum* H. MÜLL.-ot kaptam, amelyeknek termöhelye: a szepesi MAGURA alatt fekvő KRIKH falu szélén, az út mentén harmadkori oligokainos (oligocän)-homokkő törmeiéken bőven (1906 nov. 24.) e. fret.

E termöhelyen való előfordulás érdekes azért is, mert e hely 668 m. t. sz. f. m.-ban fekszik, s mert homokkő-féleségeken található, mik a M-Tátrában CHALUBINSKI szerint esak grániton s 1500 m.-en felül.

DR. MIHÁLY GREISIGER, Arzt in Szepesbélá sandte mir mehrere Exemplare von *Rha-canescens* var. δ) *epilosum* H. MÜLL., deren Standort folgender ist: an der Landstrasse auf tertärem (Oligocän) Sandsteingeröll nächst dem Dorfe Krikh unter der Zipser Magura häufig. (24. Nov. 1906) e. fret.

Dieses Vorkommen ist deshalb interessant weil dieser Standort nur 668 m. ü. d. M. liegt und das Substrat eine Sandsteinart ist, während nach CHALUBINSKI dieses Moos in der Hohen Tátra nur auf Granit, und nur über 1500 M. Meereshöhe vegetieren soll. Győrffy.

Viola Borbásii.

Mikor az 1904. 5. év telén a kolozsvári egyetem növényrendszertani intézetében a *Viola* nemzetséggel foglalkoztam, boldogult BORBÁS VINCZE dr. saját herbáriumának idevágó gazdag anyagát is rendelkezésemre beszátotta átdolgozás végett. Az akkor megvizsgált növények között szép példákban volt egy ibolya, melyet BORBÁS VINCZE dr. Budapest mellett, a Sashegyen *Viola ambigua* WKIT. f. *gymnocarpa* JANKA és *V. scotophylla* JORD. f. *violacea* WIESB. társaságában gyűjtött és a mely szemmel láthatólag a két faj kombinációjának felelt meg. BORBÁS tervének megfelelően ezt az idáig ismeretlen hybridumot más ibolya-fajtákkal és hybridumokkal egyetemben, melyeket részint Budapesten, részben Kolozsvárott találtam, egy összetíggő nagyobb dolgozatban készülni publikálni, közbe-

Als ich mich im Winter 1904/5 im system. botanischen Institute der Kolozsvárer Universität mit der Gattung *Viola* beschäftigte, übergab mir Prof. V. v. BORBÁS das reiche Material seines eigenen Herbar's zur Bearbeitung. Unter den damals untersuchten Pflanzen befand sich ein Veilchen, welche Prof. V. v. BORBÁS auf dem Adlersberge bei Budapest in Gesellschaft von *Viola ambigua* W. K. f. *gymnocarpa* JANKA und *V. scotophylla* JORD. f. *violacea* WIESB. gesammelthätte, und das augenscheinlich einer Combination dieser beiden Arten entsprach. Auf Veranlassung BORBÁS's sollte diese bisher nicht bekannte Hybride zusammen mit anderen Veilchenformen u. Hybriden, welche ich teils in Budapest, teils aber in Kolozsvár gefunden hatte, in einer grösseren Arbeit veröffentlicht

jött sok más dolog miatt azonban a *Viola* nemzetseggel való foglalkozásom akkoriban megszakadt. A mikor pedig ezt a *Viola ambigua* × *scotophylla*t, melyet BORBÁS herbáriumában már akkor leírtam, most elküllöntve teszem közzé, boldognál tanárom emléke iránti kegyeletnek óhajtak kifejezést adni, midőn e növényt az ő nevéről nevezem:

werden; meine Beschäftigung mit der Gattung *Viola* würde aber damals durch dazwischen gekommene andere Arbeiten unterbrochen. Wenn ich nun diese *Viola ambigua* × *scotophylla*, welche ich schon damals im Herbarium BORBÁS's beschrieben habe, jetzt veröffentlichte, will ich meinem Gefühle der Pietät, welche ich dem Andenken meines verewigten Lehrers zolle, Ansdrücke geben, indem ich sie mit seinem Namen in Verbindung bringe.

Viola Borbásii (*ambigua* WK. f. *gymnocarpa* Janka × *scotophylla* Jord. f. *violacea* Wiesb.) *hybr. nova*. Astolona axi ramosa ramis nonnullis elongatis. Folia ambitu formam V. *scotophyllae* referentia illis V. *ambiguae* multo breviora dilatata basi profunde cordata vel late sinuata nervatura insigni V. *ambignae* in petiolum alatum late decurrente, sparse et breviter puberula vel subglabra, nonnulla eorum perhiemantia. Stipulae elongato-lanceolatae acuminatae, in parte superiore, plerumque etiam dorso pilosae, glandulosi fimbriatae fimbriis ciliatis (excepta parte supra), stipulae latitudinem non superantibus. Flores violacei fauce alba. Ovaria paree pilosula vel glabra.

A *V. scotophylla* JORD. f. *violacea* WIESB. igitur foliorum formam, folia nonnulla perhiemantia, stipularum characteres nonnulli, floris fauceem albam, ramos axis elongatos, a *V. ambigua* WK. f. *gymnocarpa* JANNA axem astolonam, nervaturam foliorum, pilositatem resp. glabritiem, stipularum formam elongato-lanceolatam habet.

HABITAT in saxoso monte Aquilarum (Sashegy) ad Budapestinum, ubi sociis parentibus illam m. Aprili a. 1902 detexit Prof. Dr. V. DE BORBÁS. Inest etiam in herb. Mus. Nat. (Budapest) a G. HERMANN eodem loco lecta.
Gáyer.

Jövevények Késmárk flórájában.

Mált évi nyár utóján olyan növényeket találtam Késmárk körül, a melyek hazánk flórájában mint állandó polgárok nem jelölhetők s íténi szereplésük annál is inkább feltűnő, mert vidékiinkön való előfordulásukat eddig nem jegyezte

Ankömmlinge in der Flora von Késmárk.

Gegen Ende des Sommers traf ich v. J. in der Umgebung von Késmárk zwei Pflanzen, welche zwar nicht als Bürger unserer Flora zu bezeichnen sind, deren Vorkommen aber insoferne verzeichnet werden müssen, als sie hier noch nicht

fel senkisem. Ezek egyike a *Phalaris canariensis* L., a melyet a WEIN-féle gyár körül ruderalis helyeken találtam sok példányban.

A másik ennél sokkal érdekesebb adat a *Hordeum jubatum* L., a mely a város melletti út mentén esak néhány töben virított. Tudakolódásom után azt hiszem városunkban nem tenyésztik, tehát valószínűleg a forgalom közvetítésével hurczolták be eme az ó világban ritkán előjövő növényt. Utóbbi növényem meghatározását DR. DEGEN úr szíves volt megnézni. Ő figyelmeztetett arra, hogy e növénynek hazánkban való előfordulására enyém a második adat. Először JANKA VIKTOR találta a Máramarosban, s közölte a M. N. L. 1887. évfolyamában.

beobachtet worden sind. Die eine ist *Phalaris canariensis* L., welche ich an Ruderalstellen bei der WEIN-schen Fabrik in vielen Exemplaren gefunden habe, die andere ist *Hordeum jubatum* L. jedenfalls der interessantere Fund, welche ich an Wegrändern nächst der Stadt jedoch nur in wenigen Rasen angetroffen habe. Nachfragen, ob diese Art in den hiesigen Gärten cultiviert werde fielen negativ aus. So muss ich annehmen, dass sie durch Verkehrsmittel eingeführt worden ist. Herr DR. v. DEGEN hatte die Güte meine Bestimmung zu prüfen, er machte mich zugleich darauf aufmerksam, dass dies die zweite Angabe über das Vorkommen dieser Art in unserem Landesei. Zuerst wurde sie von V. v. JANKA im Com. Máramaros entdeckt und im Jahrg. 1887. der M. N. L. veröffentlicht. Julius Nyárády.

Hazai botanikai dolgozatok ismertetése.

Referate über ungarische botan. Arbeiten.

Die Pflanzengeographischen Verhältnisse der Balatonseegegend. Von weil. DR. VINCENZ BORBÁS v. DEJTÉR. Deutsche Bearbeitung von DR. J. BERNÁTSKY Wien (E. HÖLZEL) 1907. 4º 154. p. p. Mit 3 Tafeln u. 23 Textabbildungen.

DR. BERNÁTSKY JENŐNEK a német kiadás elkészítójének amúg sem könnyű feladatát minden esetre megnehezítette az a körülmény, hogy a fordítást egy meglehetősen szükre szabott kereten belül kellett elvállalnia.

Ennek következetében kénytelen volt BORBÁS-nak ama szám-

Dem Bearbeiter der deutschen Uebersetzung, Herrn DR. J. BERNÁTSKY waren zur Durchführung seiner nicht ganz leichten Aufgabe räumlich ziemlich enge Grenzen gezogen. Er war in Folge dessen gezwungen aus der grossen Menge der von BORBÁS in seinem Originalwerke zusammengehäuften, mit seiner

ZOBODAT - www.zobodat.at

Zoologisch-Botanische Datenbank/Zoological-Botanical Database

Digitale Literatur/Digital Literature

Zeitschrift/Journal: [Ungarische Botanische Blätter](#)

Jahr/Year: 1907

Band/Volume: [6](#)

Autor(en)/Author(s): Györffy Stephan [István], Gayer [Gáyer] Julius [Gyula], Nyarady E.Gyula

Artikel/Article: [Adatok Stoósz-fürdő növényzete ismeretéhez. Beiträge zur Kenntniss der Flora des Bades Stoósz. 177-182](#)